

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Sille Strauss

LAPSEVANEMATE KIRJELDUSED LAPSEHOIDJATE JA LAPSEVANEMATE
VAHELISEST USALDUSSUHTEST JA KOOSTÖÖST NING NENDE KUJUNEMISEST
TARTU LINNA NÄITEL

bakalaureusetöö

Juhendaja: täienduskoolitus- ja kutseasta keskuse spetsialist Marge Kimmel

Tartu 2020

Resümee

Bakalaureusetöö teemaks valiti: “Lapsevanemate kirjeldused lapsehoidjate ja lapsevanemate vahelisest usaldussuhtest ja selle kujunemisest Tartu linna näitel”

Lapsehoiuteenust vajatakse seetõttu, et lapsevanem saaks käia tööl/koolis või veeta aega ilma lapseta. Samas tähtsustavad lapsevanemad lapse “lapsepõlve”, et mitte seda kahjustada. Mõned lapsevanemad kasutavad selle tagamiseks lapsehoidja abi, et lapse areng toimuks kodus keskkonnas individuaalset tähelepanu saades. Selleks, et tagada kvaliteetne lapsehoiuteenus, peaksid tegema lapsevanem ja lapsehoidja koostööd, mis nõuab ka vastastikust usaldust. Usalduse hoidmiseks on vaja nende omavahelist koostööd.

Uurimistöö eesmärk oligi uurida, kuidas lapsevanemad kirjeldavad usaldussuhet ja koostööd lapsehoidjaga, kasutades kvalitatiivset uurimismeetodit. Uurimustulemused näitavad, et lapsevanematele on oluline lapsehoidja haridus aga sellest veel olulisem on siiski lapsehoidja isiksuseomadused. Lapsevanemad leidsid, et eduka koostöö püsimise jaoks on oluliseks lapsehoidja järgnevad isiksusejooned: hea suhtlemisoskus, ausus, kokkulepetest kinnipidamine ja usaldusväärsus. Lisaks tõid lapsevanemad välja, et usaldus on see, kui inimestel on samad väärtushinnangud ning sellisel juhul ei pea muret tundma, kui laps koos lapsehoidjaga kahekesi jätta.

Märksõnad: lapsehoidja, lapsevanem, koostöö, usaldus

Abstract

The title of given bachelor thesis is: “The Trust Relationship and Its Development between The Parents and Babysitting Service Providers Described by Parents in the Example of Tartu”

Child daycare service is needed to be available for the parents to use for their child, in order to continue being active in the job market, finishing ongoing studies or to spend time without their offspring. Meanwhile it is important also to have a family connection and let the children have their childhood without causing any complications. For this matter, individual babysitters are hired to provide the service in the families home environment. To make the most out of the daycare service, the parents and the babysitter need to cooperate on all levels concerning the child and having a trustful relationship is crucial.

The purpose of given thesis was to discover how do the parents describe the trusting relationship and cooperation with the babysitter. Qualitative research method was used due to

the fact, that given question in hand cannot be measured, but must rather be described in depth, in order to make any conclusions. The results of this research show, that parents think of education, as it is important for the nannys, but the biggest concerns are connected to babysitters personality traits. Parents brought out, that it is crucial for nannys to have the following traits: sociable, honesty, being dependable and trustworthy. It was also mentioned by parents, that having the same values with the nanny definitely increases the trustworthiness, thus making it easier to parents letting their child stay with the babysitter alone.

Tags: babysitter, nanny, parent, cooperation, trust

Sisukord

Resümee.....	2
Abstract.....	2
Sissejuhatus.....	5
Lapsehoiuteenus.....	6
Erinevad hoiuvormid.....	7
Lapsehoidja	8
Usaldus ja koostöö lapsevanemaga.....	9
Varasemad uurimused.....	10
Metoodika.....	11
Valim.....	11
Andmekogumine.....	12
Andmeanalüüs.....	12
Tulemused.....	13
Lapsehoidja omadused lapsevanema arvates.....	14
Lapsehoidja ja lapsevanema koostöö alused.....	15
Usalduse kujunemine lapsevanema arvates.....	16
Arutelu.....	17
Tänuõnad.....	19
Autorsuse kinnitus.....	19
Kasutatud kirjandus.....	20
Lisad.....	23

Lisa 1. Intervjuu küsimused

Sissejuhatus

Juba kümmekond aastat on järjest rohkem hakatud mõtlema lapse “lapsepõlve” tähtsuse peale, meie kiiresti muutuvast ühiskonnast. See on omakorda viinud lapsevanemad mõttele, et kuidas tagada oma lapsele parem lapsepõlv?

Lapse kasvukeskkond määrab oluliselt lapse tulevikuväljavaateid. Eesti laste- ja perepoliitika on senini keskendunud eelkõige eri probleeme ilmestavate sümptomite leevendamisele, samas kui põhjustega tegelemine on jäänud suurema tähelepanuta. „Uuringud näitavad, et täiskasvanud, kellel oli problemaatiline lapsepõlv, on suurema tõenäosusega vägivaldsed ja antisotsiaalsed, omavad vaimse tervise probleeme, on madalama intellektuaalse võimekuse ja haridustasemega, suurema majandusliku toimetulematuse ja halva füüsilise tervisega. Selline olukord aga viib suuremate kulutusteni tervishoius, sotsiaalhoolekandes, õigus- ja korrakaitstes ning vähendab ressursside taastootmist...“. Seega on tuleviku väljavaateks varane sekkumine igal tasandil, mitte tagajärgedega tegelemine. Üks põhimõtte laste ja pere arengukavas on „iga laps on väärtus“ (Laste ja pere arengukava 2012-2020). Juba 2006 aastal püüti projekti “Lapsed hoitud ja emad töö!” (Kraav, 2007) raames uurida lastevanemate teadlikkust lapse “lapsepõlve” kohta. Selle uurimuse tulemused näitavad, et lapsevanemad tähtsustavad lapsele kodust keskkonda, kuid hindavad kõrgelt koolieelses eas lapse arengus siiski lasteaeda. Riigil on oluline ülesanne luua lapsevanemale erinevaid võimalusi lapse hoiuks. Luues munitsipaallasteaia kõrvale ka alternatiivseid hoiuvõimalusi.

Hetkel on võimalik kasutada Eestis järgnevaid lapsehoiuteenuseid: koolieelne munitsipaallasteasutus (lastesõim, -aed ja -hoid)/eralasteaed, perepäevahoid (4-5 last hoidja/laste kodus), lapsehoidja tuttavate ja sugulaste hulgast, mängutoad (kasutatakse piiratud ajal mõneks tunniks) ja palgaline lapsehoidja (käib lapse kodus ühe pere lapsi hoidmas) (Peegel & Solman, 2005). Antud töös on silmas peetud palgalist lapsehoidjat.

Eesti riigi jätkusuutlikkuse seisukohast on hakatud tähelepanu pöörama erinevate valdkondlike poliitikate mõjuga pere elukvaliteedile, edendama koostööd sidusvaldkondade vahel, pakkuda tõhusaid teenuseid ja luua tingimused, kus elanikud tunnevad, et peresid väärtustatakse ja toetatakse (Laste ja pere arengukava 2012-2020, 2011).

Bakalaureusetöö probleem tuleneb lapse lapsepõlve kvaliteedi teadlikkusest. Vanemal on valida erinevate võimaluste vahel, kuhu laps eelkoolieas (0-7 aastat) panna. Oluline on siin, et iga valik tagaks lapsele parima arengu. Lapse arengulised muutused on korrapärased (Lapse arengu hindamine ja toetamine, 2009) ja lapse arengut peavad kõik lapsega tegelevad

täiskasvanud järgima. Nugin (2005) on leidnud, et lapse arengu seisukohalt on oluline, et kodus õpikeskkonnas kaasataks last tegevustesse (näiteks toidu valmistamine), jagatud minevik (et laiendada laste teadmisi), üks-ühele tähelepanu, tegevused ja vestlused toimuvad lapsele tähendusrikkas kohas. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2011) sätestab „õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös“.

Käesoleva töö eesmärk on välja selgitada kuidas lapsevanemad kirjeldavad usaldussuhet ja koostööd lapsehoidjaga. Seda seetõttu, et on palju uuritud usaldussuhet lapsevanema ja õpetaja vahel ning ka lapsevanema ja lapsehoiu lapsehoidja vahel. Kuid veel ei ole uuritud usaldussuhet lapsevanema ja lapsehoidja vahel, kes käib last hoidmas tema enda kodus. Sellist lapsehoiuteenust võib seaduse järgi pakkuda ka koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala omandanud isik (Sotsiaalministeerium: lapsehoiuteenus, 2014). Oluline on uurida kõikide lapsehoiuteenust pakkuvate struktuuride kvaliteeti.

Lapsehoiuteenus

Eestis on viimastel aastatel loodud lasteaedade kõrvale palju lapsehoide, kuhu vanemad oma lapsed päevaks viivad. Lapsehoidude tekkimise põhjuseks on olnud lasteaiakohtade puudus.

Seaduse järgi peavad kohalikud omavalitsused tagama lasteaiakoha kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele. Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha võib valla- või linnavalitsus vanema nõusolekul asendada lapsehoiuteenusega (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Hetkel on tekkinud Tartu linnas olukord, kus lapsehoiu kohtade pakkumine ületab nõudluse. Tartu linnas 2017/2018 õppeaasta seisuga on lapsehoidudes kohti 987 ja lapsi lapsehoius 567 (Koolieelsed lasteasutused, 2018). Need arvud näitavad, et juba siis oli Tartu linnas vanematel võimalus oma pooleteise- kuni kolmeaastased lapsed panna lapsehoiu. Samas on vanemaid, kes võtavad oma lapsele siiski lapsehoidja, kuigi neil on seadusega ette nähtud lapse hoiukoht. Lapsehoiuteenus on Eestis seadustega reguleeritud sarnaselt lasteaedadel, eralasteaedadel kui ka lapsehoidudel (Sotsiaalhoolekande seadus, 2015). Lapsehoiuteenust pakuvad Sotsiaalhoolekande seaduse kohaselt kvalifikatsiooniga teenusepakkujad, kelle koolitamine ning teenusearendamine kuulub peamiselt Sotsiaalministeeriumi haldusalasse (Laste ja perede arengukava 2012- 2020, 2011). Lapsehoiuteenust ja lapsehoidja tööd reguleerivad näiteks Sotsiaalhoolekande seadus, lapsehoidja kutsestandard jne.

Sotsiaalhoolekande seaduses reguleerib lapsehoiuteenust. Selles on kirjutatud, et lapsehoidja tagab lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse. Seaduses on ka välja toodud kindlad kriteeriumid, mitu last võib üks hoidja hoida (kuni 5). Kui last ei hoita lapse enda kodus on ka kindlaks määratud, millised peavad olema hoiuruumid (Tervisekaitseinspektorat, 2016).

Koolieelse lasteasutuse töökorraldust reguleerib Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, mis on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument. Seadus sätestab õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted, eesmärgid kui ka korralduse. Riiklikus õppekavas on fikseeritud ka lapse arengu hindamine kui ka 6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2011).

Lapsehoidja käsiraamatust võib leida lapsehoiu õppe- ja kasvatustöö korralduse kohta ainult mõned viited. Näiteks võib leida, et tähelepanu tuleb pöörata lapse koolivalmidusele koolieeliku lõpuosas, toetudes alushariduse õppekava soovitudele. Käsiraamatus küll rõhutatakse, et koolieelses eas õpivad lapsed palju ja rohkelt sõltub lapse areng hoidja tegevusest (Kraav, 2017), kuid lapsehoiu ei ole reguleeritud lastega tegevus konkreetse õppekavaga nagu koolieelses lasteasutuses.

Lapsehoiu puhul pole välja toodud, et neil peaks olema oma põhimäärus, arengukava ja kodukord (Sotsiaalministeerium: lapsehoiuteenus, 2014). Kuid samas on Koolieelse lasteasutuse seaduses (1999) välja toodud, et igal lasteasutusel peavad need olema olemas.

Lapsehoiuteenus sisaldab lapse hooldamist ja arendamist lapsevanema töötamise või õppimise ajal. Lisaks on veel eesmärgiks võimaldada lapsevanemale või hooldajale vaba aega ja kasutada alternatiivina lasteaia asemel. Seda kasutatakse alternatiivina, kuna laps võib olla liiga väike, et lasteaeda minna. Samas saab laps personaalset lähenemist (Sotsiaalministeerium: lapsehoiuteenus, 2014) ja hoidjaga saab kokku leppida paindlikumad kellaajad, näiteks saab hoidja tulla ka kell seitse õhtul last hoidma, aga lasteaiaid nii kaua lahti ei ole.

Erinevad hoiuvormid

Lasteaedade ja -hoidude kõrval on olemas ka erinevad hoiuvormid, mille vahel saab lapsevanem valida endale sobiva variandi.

Tabel 1. Erinevad laste hoiuvormid (Läänesaar, 2007).

Hoiuvorm	Selgitus
----------	----------

Hoid lapse kodus	Tuleb lapsehoidja last või lapsi hoidma lapse enda koju. Nii võib lapsehoidja hoida korraga kuni viite last.
Hoid hoidja kodus	Laps või lapsed tuuakse hoidmiseks hoidja koju. Sellise vormi puhul võib samuti lapsehoidja hoida korraga kuni viite last.
Perepäevahoid	Hoid toimub kas hoidja juures, renditud ruumides või hoopiski mõne lapse kodus. Hoidja hoiab maksimaalselt viit last korraga ja nad kõik on erinevas vanuses, kuid rühma koosseis on püsiv.
Mängutuba	See on koht, kuhu saab lapse viia lühiajaliselt, maksimaalselt kuni neli tundi korraga. Need on avalikesse kohtadesse tehtud ruumid, kus laps saab mängida järelvalve all või ilma. Sellisel juhul tohib hoidja hoida kuni kümmet last.
Pikapäevaklubi	Need on koolide juurde rajatud nn. pikapäevarühmad, kus lapsed saavad ära teha oma koolist antud kodutööd või oma vaba aega sisustada, kuniks vanemad tööpäeva lõpetavad. See on mõeldud ainult koolilastele

Lapsehoidja

Lapsehoiuteenust osutav isik peab omama lapsehoidja kutsetunnistust või hoopis lõpetanud kas koolieelse lasteasutuse õpetaja, eripedagoogika või sotsiaaltöö eriala (Sotsiaalministeerium: lapsehoiuteenus, 2014). Lapsehoidja võib ka olla ainult keskharidusega või kutseharidusega, aga sellisel juhul hindab tema sobivust tööandja (Sotsiaalhoolekande seadus, 2015). Kutse taotleja peab olema vähemalt 18-aastane (Kraav, 2017). Lisaks on erinevates dokumentides välja toodud, et lapsehoidja peab olema teovõimeline, hea füüsilise ja

vaimse tervisega (Sotsiaalhoolekande seadus, 2015; Sotsiaalministeerium: lapsehoiuteenus, 2014).

Lapsehoidja kutsestandardis tase 5, mis on hetkel kõige uuem kutsestandard Eestis, on välja toodud lapsehoidja töö kirjeldus ning vajalikud oskused, teadmised ja hoiakud. Seda kasutatakse lapsehoidjate koolitamise õppekava väljatöötamiseks ja kutse andmiseks. Kutse antakse viieks aastaks (Kraav, 2017). Töö kirjelduses on välja toodud, et lapsehoidja arendab last igakülgelt ja lähtuvalt seadustest. Lapsehoidja amet sisaldab: lapse keskkonna toetamist, lapse arengu toetamist, lapse enesekohaste oskuste kujundamist, lapse tervise edendamist, erivajadustega lapse hoidmist, suure hooldusvajadusega lapse hooldamist, töö juhendamist ja koostööd lapsevanema/hooldajaga (Lapsehoidja, tase 5 kutsestandard, 2016). Selleks, et lapsevanema või hooldajaga oleks hea koostöö, on vaja nende vahel usalduslikku suhet. T. Uusmaa (2017) kinnitab, et lapsehoidja uuenenud kutsestandardil põhinevad tasemeõppe õppekavad toetavad igakülgelt lapsehoidja kompetentside ja tegevusnäitajate saavutamist. Samas soovib ta, et lapsehoidja õppekava võivad läbida väga erinevas eas inimesed. Uusmaa toob välja, et kutsestandard eeldab lapsehoidjalt suurt iseseisvust, koostöövalmidust kõikide last ümbritsevate inimestega ning lapse arendustegevuse korraldamist ja toetamist.

Usaldus ja koostöö lapsevanemaga

Lapsehoidja ja lapsevanem peaksid olema võrdsed partnerid, teineteise seisukohti aktsepteerivad. Nende vahel peaks toimuma dialoog, et tagada lapsele igakülgne heaolu (Ugaste, Õun, 2004). Kaitsmaks lapsevanema ja hoidja huve peaksid hoidja ja lapsevanem koostama ka hoolduslepingu, mis võiks sisaldada järgmisi aspekte:

- Poolte kontaktandmed - hoidja saab vanemaga ühendust võtta juhul, kui lapsega midagi juhtub.
- Mõlemapoolne teavituskohustus - vanem teavitab hoidjat, kui laps võib tavapärasest erinevalt käituda ja lapsehoidja räägib vanemale lapse päevastest tegevustest.
- Tööajad ja töötasu - mis saab siis kui vanem hilineb või laps ei tule kohale aga hoidja ootab.
- Asendushoiukoht - hoidja haigestumise puhul.
- Vaikimiskohustus - kumbki osapool ei tohi infot edastada kolmandatele isikutele.
- Kohustus last kaitsta - pöörduakse erinevate organisatsioonide poole, kui on kahtlus lapse väärkohtlemise kohta (Kraav, 2017).

Koostöö jaoks ei ole loodud ühte kindlat mudelit, sest iga juhtum on erinev eelmisest ja iga laps on ainupärane (Lukk, 2008). Selleks, et lapsevanem ja lapsehoidja saaksid teha efektiivset koostööd on oluline vastastikune usaldus (Almann, 2004). Usaldust on väga keeruline mõiste, mida üheselt defineerida. Kuid Adams ja Christenson (2000) on oma uurimuses välja toonud mõned teiste teadlaste definitsioonid. Näiteks leidis Rotte (1980, viidatud Adams & Christenson, 2000 j), et usaldus on ootus kellegi poolt, et lubaduse andnud inimese peale võib loota. Deutsh (1973, viidatud Adams & Christenson, 2000 j) on öelnud, et usaldus on kindlustunne, mida soovitakse ja seda saadakse teiselt. Lisaks leidis Scanzoni (1979, viidatud Adams & Christenson, 2000 j), kui inimene panna riskiolukorda, tekib usaldus. Seetõttu me alguses usaldamegi inimesi vähem, sest me ei võta uutest suhetes kohe riske. Lisaks töid välja Holmes ja Rempel (1989, viidatud Adams & Christenson, 2000 j), et usaldamises oodatakse positiivset tulemust kindlate ootuste suhtes.

Ander (2014) jõudis oma töös järeldusele, et lapsevanemate jaoks on usaldus turvalisus ehk kindlustunne, empaatia teiste suhtes, teiste väärtustamine ja vundament suhteks. Seega peaksid lapsevanemad ja lapsehoidja tekitama üksteises kindlustunnet, näitama üles empaatiat teise osapoole suhtes ja väärtustama teineteist, et selle põhjal moodustada suhtluse alus.

Usaldust saab omakorda selle tugevuse alusel jagada kolmeks. Kimmel (2009) on oma magistrیتöös välja toonud, et usaldus võib olla madal, keskmine ja kõrge. Madala usalduse korral näeb inimene teises vähe heatahtlike motiive. Kõrge usalduse puhul omistab aga teisele palju positiivseid omadusi. Inimene, kellel on teise isiku vastu keskmine usaldus, ei ole veel kindlale seisukohale jõudnud. Drugli ja Undheim (2012) on leidnud, et usalduse hoidmiseks on vajalik lapsevanema ja lapsehoidja vaheline suhtlus.

Varasemad uurimused

2005 aasta uurimuses on selgunud, et lapsevanemad eelistavad kõige rohkem oma last viia lasteaeda, järgmisena päevahoiukodu ja alles kolmandal kohal on lapsehoiuteenus. Lapsehoidja valimisel on olulised tema soovitajad eriti juhul, kui need on lapsevanema sõbrad või tuttavad. „Kõige rohkem eelistavad vanemad seda, et lapsehoidja tuleb nende koju last hoidma, vähem eelistatakse lapse viimist lapse hoidja koju“ (Peegel & Solman, 2005). Varasemalt on ka uuringu käigus kindlaks tehtud, et lapsehoidja koolituse läbinute arvates võiks see rohkem sisaldada praktilisi ülesandeid (Luug, 2013).

Treufeldt (2016) on oma uurimuses jõudnud järeldusele, et perede puhul, kus kasutatakse lapsehoiuteenust, saab vanem kiiremini tagasi tööle minna ja seeläbi suureneb pere

sissetulek ning laste elukvaliteet. Samas leidis Kungla (2014), et lapsevanemale on oluline lapse turvalisus ning, et laps veedaks oma aega ohtu sattumata. Kuid Luug (2011) leidis, et lapsevanemale on kõige olulisem lapsehoidja ja lapse vaheline suhtlus. Metusala (2013) tehtud uurimuses selgus, et 82% Eesti lastevanematest on rahul erinevate perepäevahoitu vormidega, kus lapsehoidja hoole all on 4-5 last.

Luhamets (2016) jõudis enda töös järeldusele, et laps kohaneb lapsehoiuse kergemini, kui tal on varasemad kogemused lapsehoidja näol. Lapsele tuleb tulevikus kasuks kui teda on lapsehoidja hoidmas käinud. Lapsehoidja töö kvaliteeti mõjutab suuresti tema enda omandatud haridustase (Rätte, 2016).

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks on uurida, kuidas lapsevanemad kirjeldavad usaldussuhet ja koostööd lapsehoidjaga. Eelnenud taustainfo põhjal kujunesid välja kolm uurimisküsimust:

1. Missugused omadused peaksid lapsevanema arvates lapsehoidjal olema?
2. Mis on lapsevanema arvates suhtes lapsehoidjaga koostöö aluseks?
3. Kuidas kujuneb usaldus ja kuidas seda kirjeldatakse lapsevanema arvates?

Metoodika

Kuna käesoleva töö autor kasutas andmete kogumiseks avatud küsimustega poolstruktureeritud intervjuusid on tegu kvalitatiivse uurimismeetodiga. Autor valis enda uurimuse läbiviimiseks kvalitatiivse meetodi, kuna see võimaldab kõige paremal moel uurida lapsevanema kogemust (Laherand, 2008).

Valim

Valimi moodustamiseks kasutati Facebook'i abi, kuna seal on moodustatud grupp "Lapsehoidjad Tartus". Antud Facebook'i grupi kaudu sai töö autor lapsehoidjat otsivate/omavate vanemate kontaktid.

Uurimuses oli tegu sihipärase valimiga, sest sõltuvalt uuringust valis autor välja tüüpilised intervjuueeritavad (Lepik et al., 2014).

Lisaks eelnevalt mainitule tegi autor intervjuusid ka enda tuttavatega, kes sobitusid valimisse. Tegemine oli mugavusvalimiga (Lepik et al., 2014). Oluline oli jälgida, et peres olev lapsehoidja vastaks kriteeriumitele: lapsehoidja peab käima lapse kodus Tartus ja ei tohi olla lapse sugulane. Valimisse kuulus viis lapsevanemat.

Töö autor informeeris kõiki intervjueritavaid, et intervjuu käigus saadav info on töö lugejatele anonüümne ja uurimuses ei kasutata intervjueritavate nimesid.

Andmekogumine

Töö autor kogus andmeid viies läbi intervjuusid, mis lindistati diktofoniga. Intervjuud olid poolstruktureeritud, kuna küsimuste kava oli autoril olemas, aga küsimuste järjekord oli kohati erinev ja lisaks küsiti ka täpsustavaid küsimusi (Lepik et al., 2014).

Intervjuus olid kasutusel avatud küsimused, mille koostas töö autor, kuid töö juhendaja ja Mirjam Burget teostasid täiendused. Käesolevas uurimistöös olid küsimused jaotatud kolme blokki. Esimeses blokkis esitas töö autor küsimused lapsehoidja omaduste kohta lastevanemate arvates. Teises blokkis olid küsimused lapsehoidja ja lapsevanema koostöö aluste kohta. Kolmandas blokkis olid küsimused usalduse kujunemise kohta lapsevanema arvates. Kõikidele intervjuu küsimustele vastasid lapsevanemad. Intervjuus kasutatud küsimused on välja toodud töö lõpus, Lisas 1.

Pärast esimest intervjuud kuulas juhendaja intervjuu lindistust, et vajadusel küsimusi parandada või täpsustada. Seda polnud vaja teha, kuna saadav info oli piisav tööga edasiseks jätkamiseks. Intervjuu küsimused koostati lähtudes bakalaureusetöö eesmärgist ja uurimisküsimustest.

Intervjuud toimusid intervjueritavale ja intervjuerijale sobival ajal ning intervjueritavale sobivas kohas. Enne intervjuusid tutvustas intervjuerija intervjueritavale oma uurimuse eesmärgi ja palus luba salvestamiseks. Intervjuu toimus sina-vormis, et intervjueritav ja intervjuerija tunneksid ennast mugavamalt. Intervjuu lõpus tänati respondentit uuringus osalemise eest. Intervjuud viidi läbi märtsi lõpus ja aprilli alguses 2019 aastal. Kõige lühem intervjuu oli 9 minuti pikkune ja kõige pikem intervjuu kestis 18 minutit.

Andmeanalüüs

Enne intervjuude analüüsimist kuulas autor intervjuude salvestised üle. Järgmiseks transkribeeris need tekstifaili ning siis seejärel tegeles teksti toimetamisega. Järgnevalt lisati intervjuu tekstifailid QCAmap'i programmi ning seejärel kogu tekst kodeeriti vastavalt hilisema alamkategoriate jaotusel. Andmeanalüüsiks kasutati induktiivset meetodit. Iga küsimuse juures valiti välja kõige olulisem osa, mis oli töö jaoks tähenduslik. Seejärel leiti neile koodsõnad ja neid arvestades moodustati laiemad peakategoriad. Kasutati kaaskodeerija abi, et viia läbi tekstiväljavõtete võrdlus kasutades Microsoft Excel programmi. Intervjuude kogupikkuseks on 22 lehekülge transkribeeritud ja toimetatud teksti. Kuna valim on nii väike,

siis ei saa teha uurimuses laiemaid üldistusi. Tööd koostades lähtuti uurimisküsimustest, millest tekkisid kolm põhikategooriat, mis jagunesid omakorda alamkategoriateks.

Tabel 2. Pea- ja alamkategoriad, mis kasutati töö koostamisel.

1. Lapsehoidja omadused lapsevanema arvates	1.1. Lapsehoidja hariduslik taust
	1.2. Lapsehoidja isiksuse omadus
2. Lapsehoidja ja lapsevanema koostöö alused	2.1. Koostöö olulisus
	2.2. Kokkulepped lapsehoidjaga
	2.3. Lapsehoidja ettepanekutega arvestamine
3. Usalduse kujunemine lapsevanema arvates	3.1. Usalduse kujunemine
	3.2. Usaldust soodustav tegur
	3.3. Usaldust takistav tegur

Tulemused

Töö eesmärgiks oli uurida, kuidas lapsevanemad kirjeldavad omavahelist usaldussuhet ja koostööd lapsehoidjaga. Moodustunud taustaküsimustest selgus, et uuringus osalenud lapsevanemate lapsed olid vanuses kolm kuud kuni viis aastat. Intervjuus osalenud viiel lapsevanemal oli kokku üheksa last. Põhjused, miks intervjuueeritavad vajavad või on vajanud lapsehoiuteenust olid järgnevad: lapsevanema töötamine, isikliku vaba aja leidmine, elukaaslasega aja veetmine, lapse terviseprobleemid, spordi ja tegevuste tõttu, mis lapsele ei meeldi või kuhu teda ei saa kaasa võtta. Kõikides peredes on olnud erinevaid lapsehoidjaid üks kuni neli ja nende teenust on kasutatud kolme kuu kuni viie aastase perioodi vältel.

Tabel 3. Peres olnud lapsehoidjate arv ja nende periood.

	Hoitjate arv	Periood
Lapsevanem 1	2	2 aastat
Lapsevanem 2	1	3 kuud
Lapsevanem 3	4	5 aastat
Lapsevanem 4	2	2 aastat
Lapsevanem 5	3	3 aastat

Uurimistulemused on esitatud peakategooriate järjekorras ja need on omakorda välja toodud alamkategooriate järjekorras.

Lapsehoidja omadused lapsevanema arvates

Olles lapsevanemate käest uurinud, millised omadused lapsehoidjal peaksid olema, jagunesid kõikide vastused kahte kategooriasse. Nendeks olid: a) Lapsehoidja hariduslik taust ja b) Lapsehoidja isiksuseomadused. Üks uuringus osalenud lapsevanem arvas, et lapsehoidja haridus on oluline, kuna see annab garantii, et inimene on kvalifitseeritud ning omab nii teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi oskusi, et anda omalt poolt maksimaalne panus lapse arengusse, kuna nii spetsiifilist eriala õppides peab selle vastu ka süvendatud huvi olema. Sellegipoolest, ülejäänud lapsevanemad arvasid, et haridus ei ole esmatähtis ning hinnati rohkem lapsehoidja isiksuseomadusi. Esimene lapsevanem väljendas oma arvamust antud küsimuses järgmiselt:

“Minu jaoks on vahe sees, sest kui hoidjal on, kas ta õpib või tal juba on õpetaja haridus või kasvatusteaduste haridus. Siis mul juba tundub, et talle meeldib see töö rohkem. Ja see on mulle nagu oluline, et kui. /.../ Jaa, nad nagu lihtsalt, kui sa näed, et inimene on olnud ärijuhtimisel või ma ei tea juhiabi seal ja siis ta lihtsalt jäänud tööst ilma või ei taha seda tööd teha aga, no et see lapsehoidja on nagu noh, lihtsalt selleks, et ära elada. Mis on ka ju okei, aga lihtsalt kui kõrval on siis inimene, kes tahab seda õppida, kellele see tõesti rõõmu teeb noh siis nagu on oluline.“

Enamiku vastanute jaoks oli lapsehoidja hariduslikust omadusest tähtsamal kohal siiski lapsehoidja väljenduvad isiksuseomadused. Näiteks arvas teine lapsevanem järgnevat:

“Empaatiline, heasüdamlik, hooliv, ma ei teagi, võibolla ka julge, julgeks ja tahaks lapsega tegeleda ja kui midagi juhtub, et siis ei kohku, no mingi õnnetus või nii, siis ei kohkuks iga asja peale, oleks nagu sellist tegutsemisjulgust ka.”

Lapsehoidja ja lapsevanema koostöö alused

Teiseks peakategooriaks on lapsehoidja ja lapsevanema koostöö alused. Käesolevas kategoorias uuriti lastevanematelt, mida peavad lapsevanemad koostöös lapsehoidjaga kõige olulisemaks, millised kokkulepped omavahel saavutatakse ja kui oluline on arvestada lapsehoidja ettepanekutega. Täpsustamise huvides kujundas töö autor välja alamkategoriad: a) koostöö, b) kokkulepped lapsehoidjaga, c) lapsehoidja ettepanekutega arvestamine.

Lapsevanemad leidsid, et eduka koostöö püsimise jaoks on oluliseks lapsehoidja järgnevad isiksusejooned: hea suhtlemisoskus, ausus, kokkulepetest kinnipidamine ja usaldusväarsus. Näiteks väljendas esimene lapsevanem oma seisukohta järgnevat:

“Lapsehoidja on suhelnud niimoodi, et sa tead, mis lapsega on ja mitte ainult see, et kas ta on kuskilt kukkunud või noh nagu toredat asja, mis talle meeldis teha, mis ei meeldinud ja mida võiks veel teha.”

Seoses lapsehoidja ja lapsevanemate vaheliste kokkulepetega toodi kõikide vastanute hulgas välja olulisena perekonna konfidentsiaalsuse tagamine, kuna ei soovita pere siseasjade levimist laiemas ringkonnas ning sellega kaasneda võivat kahju lapse tulevikule. Samuti toodi omavaheliste kokkulepete osas olulisena välja tööaegadest kinni pidamise, kuna see on olnud oluliseks teguriks lapsehoidjate vahetamisel. Viies intervjuueeritav rääkis pikemalt lapsehoidja usaldusväarsuse tähtsusest:

“Ühe hoidjaga kellega mul oli tuttavaid tööalaselt, siis ma mainisin ka seda, et meie pere eraasjad jäävad selleks. Ja või noh mingi eluolu või kirjeldus või muu selline. Ja aga see jah tuli hoopis nagu millegipärast, et oli mingisugune ühine tuttav, kes võib-olla, üldse see ei tulnud mingist usaldamatuses selle lapsehoidja suhtes vaid hoopis ühe ühise tuttava nagu mingites kommetest nagu. Et oli tunne, et kui see mingit huvitavat fakti kuuleb või asja, lihtsalt uudishimulik inimene oli tutvusringkonnas, et siis. Võtab kõike infot vastu ja hea meelega jagab edasi, et ta oli selliste iseloomuomadustega inimene.”

Kui intervjueeritavatel uuriti nende valmidust lapsehoidja ettepanekutega arvestamise kohta, siis kõik vastajad olid soovitustele, mõtetele ja uutele ideedele lapse arengu ja kasvatuses suhtes avatud, kuigi absoluutset lõpliku tõde lapsehoidjate teadmistele ei omistatud. Kolmas vastaja esitas oma põhjaliku arvamuse järgnevalt:

“Et kui ja mõnes mõttes ma ikkagi proovin väga soodustada, et hoidja julgeks üldse väljendada seda oma, et julgeks öelda ettepanekuid ja tunneks, et need on oodatud ja kui vähegi võimalik, siis kindlasti nendega arvestan. Näiteks, enamasti on ta esmaspäeviti ja teisipäeviti pikka päeva ja siis hoidja tegi ettepaneku, et teisipäeviti ta võiks käia lapsega beebi laulmise rühmas. Ja siis leidsimegi ja siis rääkisimegi selle läbi, kuidas, kuna see ajaliselt ei saa ta kuidagi bussidega sinna läheb või midagi, hoidja autot ei kasuta, siis me tasume takso raha ja siis ta käibki lapsega seal lauluringis ja see oli väga armas, et loomulikult, mis mul saaks selle vastu olla, et siis ta käib teisipäeviti lapsega lauluringis aga see ei olnud kuidagi, et mina oleks seda mõelnud või kaalund, vaid see tuli tema ettepanek.”

Usalduse kujunemine lapsevanema arvates

Koostöö olulisuse kategoorias toodi varasemalt välja usalduse olulisus. Järgnevas küsimuste blokis uuriti, mida tähendab lapsevanema jaoks usaldus, kuidas väljendub usaldus lapsehoidjaga ning mis soodustavad ja takistavad omavahelist usaldust. Selles peakategoorias kujunesid välja järgmised alamkategooriad: a) usalduse kujunemine, b) usaldust soodustav tegur, c) usaldust takistav tegur. Lapsevanemad tõid välja, et usaldus on see, kui inimestel on samad väärtushinnangud. Lisaks ka see asjaolu, et last lapsehoidjaga jättes ei pea muretsema, kas kõik on ikka korras.

Usalduse kujunemisel on kindlasti soodustavad ja takistavad tegurid, mida ka antud töös uuriti. Intervjuude põhjal saadi teada, et kõige rohkem soodustab usaldust lapsehoidja avatus ja suhtlemine. Oluline on ka see, milline on lapsehoidja ja lapse suhe. Paljud vanemad rääkisid sellest, et oluline on sisetunne ning kuidas on klapp lapsevanema ja lapsehoidja vahel. Näiteks ütles neljas lapsevanem:

“Usaldamise kohapealt mul on, ma usaldan oma kõhutunnet, et kui inimesega esimesel kohtumisel on selline hea tunne, noh siis on ka lihtsam usaldada.”

Kui lapsevanematelt uuriti usalduse kujunemist konkreetselt soodustavate tegurite osas, siis kõikide vastajate puhul oli läbivaks üldine avatus, kergus suhtlemisel ning seletamatu “kõhutunne”. Kolmas intervjuueeritav väljendas oma arvamust järgnevalt:

“Kindlasti juba see, kuidas see hoidja mulle isiklikult sümpatiseerib, et kas, mingi kõhutunne võibolla eks, kui see niiöelda isiklik kontakt on kuidagi meeldiv ja see inimene isiklikult tundub kuidagi meeldiv, et siis on ilmselt lihtsam sellel usaldusel ka tekkida. /.../ Et hoidja räägibki avatult oma nii öelda taustast ja kes ta on ja kust ta tuleb. Et selles osas oleksid läbiräägitud ja selline avameelsus mõnes mõttes, et kui ma saan, kui ma tajungi seda et kui hoidjal on mingisugune mure, et siis ta saab sellest mulle rääkida.”

Lapsevanemad hindasid usaldustunnet riivavateks teguriteks valelikkuse ning võimetuse kokkulepetest kinni pidada, näiteks kolmas intervjuueeritav väljendas oma mõtteid järgnevalt:

“Takistavad küllap need, kui ta peaks kasvõi ühe korra mingi valega vahele jääma. Küllap see takistaks. Näiteks kui ta millegipärast ütleb, et näiteks, et ta ei saa tulla, et ta on haige ja siis ma näiteks näen teda teiste lastega pargis, siis mul oleks rohkem meeldinud, kui ta oleks ütlenud lihtsalt, et ta siiski seekord peab hoidma ühtesid teisi lapsi, noh näiteks. Ükskõik, mis vormis valetamine.”

Arutelu

Töö eesmärgiks oli uurida kuidas lapsevanemad kirjeldavad usaldussuhet ja koostööd lapsevanemaga. Sotsiaalhoolekande seaduses (2015) on välja toodud, et lapsehoidja võib ka olla ainult keskharidusega aga sellisel juhul hindab tema sobivust tööandja. Nii on ka peaaegu kõikidel intervjuueeritavatel lapsehoidjad ainult keskharidusega. Ükski vanem ei toonud välja, et see oleks lapsehoidja puudujääk. Hinnati kõrgelt ka neid lapsehoidjaid, kes olid alaealised ja omasid ainult algharidust ehk lõpetamata oli veel isegi põhikool. Samas leidis Rätte (2016), et lapsehoidja töö kvaliteeti mõjutab suuresti lapsehoidja omandatud haridustase. Antud uurimuses see väide tõestust ei leidnud. Seega on käesoleva töö põhjal küsitav, kas praktilisest küljest oleks lapsehoiu teenuse pakkujate puhul vajalik ellu viia rangemad nõuded teenuse osutamisel, kuna lõpliku valiku teevad vanemad ise ning seda peamiselt erialast haridust mitte arvesse võttes.

Mitmel pool maailmas (Laste ja perede arengukava 2012-2020, 2011) rõhutatakse vanemahariduse tähtsust. Vanemate kasvatuspraktika mõjutab lapse tulevikku rohkem kui jõukus. „Eesti perepoliitika kontekstis on vanemahariduse ning pere- ja lähisuhete küsimused seni suhteliselt vähe tähelepanu pälvinud...“. Kuid järjest rohkem on hakatud ka Eestis vanemlike oskuste arendamise vajadust tähtsustama. Lapse ja tema peamise hooldaja vaheline suhe paneb aluse lapse tulevikule (lapse loodud suhetele). Seda tingib asjaolu, et imikueas on lapse aju arenemine kiire ja seda arengut peab kõige paremal viisil toetama.

Nii nagu jõudis oma töös järeldusele Luug (2011), tõdes ka töö autor, et lapsevanemale on oluline lapsehoidja ja lapse vaheline suhtlus. Paljud vanemad rääkisid, et see on just lapsehoidja puhul kõige olulisem ja kui antud suhtluses probleeme ei teki, siis ei ole ka koostöös ja muus osas probleeme. Rõhutati, et kogu suhtlus, ka positiivne ja negatiivne on tähtis selle tõttu, et vältida arusaamatusi. Lapsevanemate üldiste ootuste osas ei tulnud üheltki intervjuueeritavalt välja, et neil oleksid lapsehoidjatele samad ootused nagu koolieelse lasteasutuse õpetajale. Teisisõnu, lapsevanemate otsus laps anda lapsehoidjale on suure tõenäosusega motiveeritud sellest, et laps ei peaks üksi olema, mitte niivõrd sellest millist haridusvõimekust pakub eelkool.

Kungla (2014) toob välja, et lapsevanemale on oluline lapse turvalisus. Laps veedaks oma aega ohtu sattumata. Sama seisukoht väljendus ka kõikides läbi viidud intervjuudes: lapsevanemale oli oluline, et lapsehoidja oleks suuteline õigesti käituma, tooks kaasa positiivse panuse lapse arengusse ning, et tema tegevus ei avaldaks lapsele ega tema arengule negatiivset mõju. Intervjuudes tõstatasid lapsevanemad välja ka laste füüsilise karistamise teema ning väljendati veenvalt omapoolset sügavat soovi, et nende lastega keegi kunagi nii ei käituks.

Ükski lapsevanem ei maininud, et neil oleks lapsehoidjaga tehtud hooldusleping, mis on juba iseenesest hea indikaator, näitamaks asjaolu, et lapsevanemad on suutelised leidma enda jaoks piisavalt usaldusväärseid lapsehoidjaid enda järeltulijatega tegelemiseks. Kuigi lepingut osapoolte vahel sõlmitud ei olnud, siis Kraavi (2017) soovituslikud osad nendes kahepoolsetes suhetes olid kõikidel kokku lepitud: poolte kontaktandmed, mõlemapoolne teavituskohustus, tööajad ja töötasud ning vaikimiskohustus.

Ander (2014) leidis oma töös, et lastevanemate jaoks on usaldus turvalisus ehk kindlustunne, empaatia teiste suhtes, teiste väärtustamine ja vundament suhteks. Käesolevas uurimistöös leidis lapsevanemaid intervjuuerides, et lastevanemate jaoks on usaldus see, kui nähakse, et laps on rahul, on samad väärtushinnangud lapsehoidjaga ning ei muretseta liigselt. Rotte leidis (1980, viidatud Adams & Christenson, 2000 j), et usaldus on ootus kellegi poolt, et lubaduse andnud inimese peale võib loota.

Kuna lapse areng eelkoolieas on väga kiire ja vajab toetamist, siis on väga oluline, et lapse hooldajad tähtsustavad lapse arengu toetamist. Selleks tuleb toetada lapsehoiuteenust pakkuvaid asutusi kui lapsevanemaid lapse arengu toetamisel. Tuleb rohkem selle teemaga avalikult tegeleda, rohkem viia läbi uuringuid. Sest sellisest ennetustööst võidab riik tulevikus kõige rohkem.

Nii nagu tuuakse välja ka Lapse ja pere arengukavas 2012-2020 (2011): „Kui senini on spetsialistid tuginenud enamasti oma erialasele pädevusele ja praktilisele kogemusele, vajab selle kõrval senisest enam arendamist ühtne ja tõendatud efektiivsusega lähenemine nii vanemlike oskuste hindamisele kui sobivate teenuste pakkumisele. Selleks tuleb laiendada olemasolevate teenuste valikut ja pakkuda spetsialistidele erinevaid enesetäiendusvõimalusi.“

Tänu sõnad

Täna kõiki lapsevanemaid, kes osalesid uurimuses ja andsid oma panuse seeläbi töö valmimisse.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Sille Strauss

/allkirjastatud digitaalselt/

Kuupäev: 10.08.2020

Kasutatud kirjandus

Adams, K. S., & Christenson, S. L. (2000). Trust and the family-school relationship examination of parent-teacher differences in elementary and secondary grades. *Journal of School Psychology, 38*(5), 477-497. Külastatud aadressil [https://doi.org/10.1016/S0022-4405\(00\)00048-0](https://doi.org/10.1016/S0022-4405(00)00048-0)

Almann, S. (2004). Kodu ja lasteasutuse partnerlus- edu võti koostöös. Kukerman, M. (Toim). Koostöö- lapse arengu võti. Ettekannete kogumik. Tallinn: Ilo.

Ander, M (2014). Lapsevanemate kirjeldused lasteaiaõpetajate ja lastevanemate vahelisest usaldussuhtest ja selle kujunemisest. Külastatud aadressil: http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/41688/Ander_Marina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Drugli, M. B., & Undheim, A. M. (2012). Relationships between young children in full-time day care and their caregivers: a qualitative study of parental and caregiver perspectives, *Early Child Development and Care, 182*(9), 1155-1165. Külastatud aadressil https://www.researchgate.net/publication/234027117_Relationships_between_young_children_in_full-time_day_care_and_their_caregivers_A_qualitative_study_of_parental_and_caregiver_perspectives

Kimmel, M. (2009). Lapsevanemate usaldus õpetaja vastu üleminekul lasteaiast kooli ja esimeses klassis. Magistritöö. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/15245/kimmel_KELA.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Koolieelsed lasteasutused (2018). Külastatud aadressil <http://www.tartu.ee/et/koolieelsed-lasteasutused-tutvustus>

Koolieelse lasteasutuse seadus (1999). *Riigi Teataja 1999, 02, 18*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/128112017016?leiaKehtiv>

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2011). Riigi Teataja 2011, 01, 01. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917?leiaKehtiv>

Kraav, I. (2007). Perepäevahoid lapsehoiu vormina. Läänesaar, S.-L. (Toim). *Lapse areng koolieelses eas ja lapsehoiu erinevad vormid*. Tartu: Perekasvatuse Instituut

Kraav, S-L. (2017). Lapsehoidja töö. S-L. Kraav (Toim), *Lapsehoidja käsiraamat* (lk 11-22). Tallinn: Kirjastus Koolibri.

Kungla, M. (2014). Lapse oluliste iseloomujoonte arendamine lasteaias ja koolieelse rühma kasvukeskkonna olulised aspektid lapsevanemate ja õpetajate hinnangute alusel. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/41833/kungla_moonika.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laherand, M. (2008). Kvalitatiivne uurimismeetod. Tallinn: OÜ Infotrükk

Lapse arengu hindamine ja toetamine (2009). Külastatud aadressil:

https://oppekava.innove.ee/wp-content/uploads/2015/07/Lapse_areng_Alusharidus.pdf

Lapsehoidja, tase 5 kutsestandard (2016). *Kutsekoda 2016, 11, 7*. Külastatud aadressil

<https://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10622269/pdf/lapsehoidja-tase-5.1.et.pdf>

Lapse ja pere arengukava 2012-2020 (2011). Targad vanemad, toredad lapsed, tugev ühiskond. Sotsiaalministeerium. Külastatud aadressil https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Lapsed_ja_pered/laste_ja_perede_arengukava_2012_-_2020.pdf

Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., Strömpl, J. (2014). Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/avaleht>

Luhamets, M. (2016). Sõimelaste kohanemist mõjutavad tegurid ning lapsevanema ja lapsehoidja vaheline usaldus lapsevanemate ja lapsehoidjate hinnangul Tartu munitsipaallastehoidude näitel. Magistritöö. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/53059/luhamets_maris_ma.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lukk, K. (2008). Structural, Functional and Social Aspects of Home-School Cooperation. Publitseerimata doktoritöö. Tallinna Ülikool.

Luug, M. (2011). Lapsehoiuteenuse kvaliteedinäitajate määratlemine Tartu linnas, võrdluses kvaliteedihindmise skaala FDCRS (Family Day Care Rating Scala) ning Soome ja Saksamaa lapsehoiuteenuse kvaliteedihindamise süsteemiga. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

Luug, M. (2013). Õppija hinnang lapsehoidja erialakoolitusele. Magistritöö. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/31326/luug_merle.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Läänesaar, S.-L. (2007). Erinevad hoiuvormid. Läänesaar, S.-L. (Toim.). *Lapsehoidja käsiraamat* (lk 15). Tallinn: MTÜ Perekasvatuse Instituut

Metusala, M. (2013). Eesti lapsevanemate rahulolu ja rahulolematus perepäevahoiuga ja selle põhjuste võrdlus Soomega. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/30958/metusala_maryann.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Nugin, K. (2005) Kodu kui kasvukeskkond. Henno, K. (Toim.). *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat* (lk 120). Tartu: Atlex

Peegel, L., & Solman, K. (2005). Lapsehoiuteenuse organiseeritus Eestis ja teistes Euroopa riikides, lapsevanemate ootused alternatiivsete lapsehoiuvõimaluste ning lapsehoidjate suhtes. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil <http://raulpage.org/koolitus/lapsehoiu.pdf>

Rätte, P. (2016). Lapsehoidjate arusaamad ja kogemused väikelaste õppe- ja kasvatustegevusest. Tallinna ülikool. Külastatud aadressil <https://www.etera.ee/zoom/27445/view?page=3&p=separate&search=Lapsehoidjate%20arusaamad%20ja%20kogemused%20v%C3%A4ikelaste%20%C3%B5ppe-%20ja%20kasvatustegevusest.&tool=search>

Sotsiaalhoolekande seadus (2015). *Riigi Teataja I 2015, 12, 9*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122015005?leiaKehtiv>

Sotsiaalministeerium: lapsehoiuteenus (2014). Külastatud aadressil https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid_ja_tevgevused/Sotsiaalhoolekanne/Muud_toetused_ja_teenused/sotsiaalministeerium_lapsehoiuteenus.pdf

tervisekaitseõudud lapsehoiuteenusele (2016). *Riigi Teataja I 2016, 2, 10*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/12804040?leiaKehtiv>

Treufeltd, K. (2016). Lapsehoiuteenuse kättesaadavuse tagamine Tartu linnas. Magistritöö. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/52446/treufeltd_kaja.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ugaste, A.; Õun, T. (2004). Euroopa koolieelse kasvatus arenguhooni. Külastatud aadressil https://www.curriculum.ut.ee/sites/default/files/sh/alusharidus_euroopas.pdf

Uusma, T. (2017). Muutused seoses uuenenud lapsehoidja kutsestandardiga. *Eripedagoogika*, 53, m 93-97.

Lisad

Lisa 1

Intervjuu küsimused

Taustaküsimused:

- Kui vana(d) on sinu laps(ed)?
- Mis põhjustel oled vajanud lapsehoidja teenust?
- Mitu erinevat lapsehoidjat on olnud?
- Kui pika perioodi vältel oled kasutanud lapsehoidja teenust?

1. Missugused omadused peaksid olema lapsehoidjal lapsevanema arvates?

- Kuivõrd oluline on sinu jaoks lapsehoidja haridus? Miks?
- Kui oluliseks pead lapsehoidja teadmisi eelkoolialise lapse arengust?
- Missugused isiksuseomadused peaksid olema lapsehoidjal?

2. Mis on koostöö aluseks lapsehoidjaga lapsevanema arvates?

- Mida pead lapsehoidjaga koostöös kõige olulisemaks?
- Millised kokkulepped teed lapsehoidjaga?
- Kui oluliseks pead arvestada lapsehoidja ettepanekutega?

3. Kuidas kujuneb usaldus ja kuidas seda kirjeldatakse lapsevanema arvates?

- Mida tähendab sinu jaoks usaldus?
- Kuidas väljendub usaldus lapsehoidjaga?
- Missugused tegurid soodustavad või takistavad usaldust?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Sille Strauss,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose Lapsevanemate kirjeldused lapsehoidjate ja lapsevanemate vahelisest usaldussuhtest ja selle kujunemisest Tartu linna näitel, mille juhendaja on Marge Kimmel, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Sille Strauss

10.08.2020